

2. 3. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přezkum usnesení o předběžném opatření odvolacím soudem

V listopadu 2016 vydal Ústavní soud významný nálezn, který by měl přinést (částečnou) změnu v rozhodování odvolacích soudů o usneseních, jimiž byla či nebyla nařizena předběžná opatření. Odvolací soudy dosud zastavovaly odvolací řízení či odmítaly odvolání v případech, kdy pominuly účinky předběžného opatření. Tedy za situace, kdy v době rozhodování odvolacího soudu „už nebylo o čem rozhodovat“.

Rovněž i s přihlédnutím k závěrům rozsudku ESLP ve věci Hanzelkovi proti České republice dospěl Ústavní soud k závěru, že **odvolací soud je povinen přezkoumávat, a případně pro nezákonnost rušit ta usnesení o (ne)nařizení předběžného opatření, jimiž je jinak „nevratně“ zasahováno do základních práv a svobod dotčené osoby, nebo kterými je poskytnutí právní ochrany odmítáno, a kde jedinou možností, jak odčinit negativní důsledky vyvolané jeho případnou nezákonností, je případná náhrada nemajetkové újmy.**

Konkrétně v tomto řízení na ochranu osobnosti zamítl krajský soud stěžovatelčin návrh na vydání předběžného opatření, jímž měla být uložena povinnost žalované porodní asistentce, aby stěžovatelce v konkrétním období poskytla zdravotní péči při porodu ve vlastním sociálním prostředí. Vrchní soud odvolací řízení zastavil s tím, že zanikly podmínky, za nichž mělo navrhované předběžné opatření trvat. Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelky z části pro opožděnost a z části řízení pro nedostatek funkční příslušnosti zastavil. V navazujícím řízení obecné soudy nevyhověly stěžovatelčině žalobě pro zmatečnost. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala zejména porušení svého práva na spravedlivý proces a účinný prostředek nápravy tím, že v odvolacím řízení a v řízení o žalobě pro zmatečnost se žádný ze soudů nezabýval meritem věci, čímž byla zbavena možnosti dvouinstančního posouzení věci a současně možnosti domoci se nápravy v podobě morální satisfakce či možnosti domáhat se po státu náhrady škody, pokud by rozhodnutí o zamítnutí jejího návrhu na vydání předběžného opatření bylo odvolacím soudem shledáno nezákonným.

V projednávané věci mělo předmětné usnesení krajského soudu povahu konečného, resp. co do svých důsledků „nezvratného“ rozhodnutí, neboť po proběhnuvším porodu řízení ve věci samé ztratilo význam, resp. již nemohlo splnit svůj primární účel, tj. dosáhnout poskytnutí dané zdravotní služby.

Z výše uvedeného rozsudku ESLP, stejně jako z čl. 36 odst. 1 a odst. 4 Listiny, tak plyne povinnost státu, potažmo pak Ústavního soudu (za určitých okolností), vytvořit prostor v rámci obecné justice pro přezkum rozhodnutí soudu prvního stupně, eventuálně sám takové rozhodnutí podrobit (ústavněprávnímu) přezkumu, jestliže případná náhrada za způsobenou újmu je jedinou možností nápravy (dopadů) neoprávněného zásahu do ústavně zaručených práv či svobod rozhodnutím o návrhu na vydání předběžného opatření zejména s ohledem na prvek „nevratnosti“ takového zásahu.

S ohledem na řešení obdobných případů pro futuro Ústavní soud uvedl, že v případech, kdy navrhované předběžné opatření, ukládající povinnost druhému účastníkovi, je ve svém důsledku rozhodnutím „konečným“, obecný soud na straně jedné musí postupovat tak, aby poskytl ochranu právům tomu, kdo se jí domáhá, na straně druhé tak může činit pouze na základě a v mezích zákona, a tedy tam, kde má být uložena fyzické nebo právnické osobě povinnost takovéto „definitivní“ povahy, se tak musí dít při zachování procesních práv, jež jsou jí (tj. osobě, které má být uložena

příslušná povinnost) zaručena v ústavní rovině.

Ústavní soud dospěl k závěru, že dovolací i odvolací soud porušily ústavně zaručené základní právo stěžovatelky na soudní ochranu, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny, a proto při respektu k relevantní judikatuře ESLP ústavní stížnosti vyhověl a napadená soudní rozhodnutí zrušil.

Text nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2433/15 ze dne 29. 11. 2016 je dostupný [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)